

Sygn. akt I.Ca 178/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie SO :	M. S. A. S.
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko (...) S.A w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego (...) S.A w S. od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 9 grudnia 2015 sygn. akt I C 377/13

1. Oddala apelację

2. Zasądza od pozwanego (...) S.A w S. na rzecz powódki J. M. kwotę 2400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II- giej instancji.

SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska SSO Cezary Olszewski SSO Aneta Ineza Sztukowska

Sygn. akt: I. Ca. 178/16

UZASADNIENIE

Powódka J. M. wystąpiła z pozwem przeciwko (...) S.A. w S., w którym – ostatecznie precyzując stanowisko w sprawie - domagała się zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kwoty 643,14 zł tytułem comiesięcznej renty wyrównawczej, płatnej z góry do 10-go dnia każdego miesiąca, poczynając od 1 listopada 2015 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat oraz zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kwoty 27.725,68 zł tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od 1 grudnia 2011 roku do 31 października 2015 roku, wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

1) 9117,10 zł od dnia 23 maja 2013 roku do dnia zapłaty,

- 2) 584,15 zł od 11 maja 2013 roku do dnia zapłaty,
- 3) 584,15 zł od 11 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 4) 584,15 zł od 11 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 5) 584,15 zł od 11 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 6) 584,15 zł od 11 września 2013 roku do dnia zapłaty,
- 7) 584,15 zł od 11 października 2013 roku do dnia zapłaty,
- 8) 584,15 zł od 11 listopada 2013 roku do dnia zapłaty,
- 9) 584,15 zł od 11 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 10) 639,97 zł od 11 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 11) 639,97 zł od 11 lutego 2014 roku do dnia zapłaty,
- 12) 617,70 zł od 11 marca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 13) 617,70 zł od 11 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 14) 617,70 zł od 11 maja 2014 roku do dnia zapłaty,
- 15) 617,70 zł od 11 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 16) 617,70 zł od 11 lipca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 17) 617,70 zł od 11 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 18) 617,70 zł od 11 września 2014 roku do dnia zapłaty,
- 19) 617,70 zł od 11 października 2014 roku do dnia zapłaty,
- 20) 617,70 zł od 11 listopada 2014 roku do dnia zapłaty,
- 21) 617,70 zł od 11 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 22) 666,66 zł od 11 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 23) 666,66 zł od 11 lutego 2015 roku do dnia zapłaty,
- 24) 643,14 zł od 11 marca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 25) 643,14 zł od 11 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 26) 643,14 zł od 11 maja 2015 roku do dnia zapłaty,
- 27) 643,14 zł od 11 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 28) 643,14 zł od 11 lipca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 29) 643,14 zł od 11 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 30) 643,14 zł od 11 września 2015 roku do dnia zapłaty,

31) 643,14 zł od 11 października 2015 roku do dnia zapłaty.

Jednocześnie wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew, (...) S.A. w S. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. C. 377/13 Sąd Rejonowy w Olecku uwzględnił w całości roszczenie pieniężne powódki, ustalając przy tym, że pozwany jest zobowiązany do dostosowania wysokości wypłacanej na rzecz powódki renty wyrównawczej do każdorazowej zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości pobieranej przez powódkę renty socjalnej i określania jej wysokości jako różnica między wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokością pobieranej przez powódkę renty socjalnej. Jednocześnie Sąd ten zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.434,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Olecku kwotę 6.356,18 zł tytułem kosztów sądowych, w tym kwotę 1.773,00 zł tytułem opłaty, od obowiązku uiszczenia której powódka była zwolniona oraz kwotę 4.583,18 zł tytułem wydatków.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 15.01.2007r. na drodze nr (...) w gminie W. około godziny 15³⁰ doszło do wypadku drogowego, w którym R. P., kierujący samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...), na prostym odcinku drogi naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków drogowych i posiadanych umiejętności kierowania pojazdem w wyniku czego stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na lewe pobocze i czołowo uderzył w przydrożne drzewo. W wyniku zaistniałego zdarzenia ciężkich obrażeń ciała doznała powódka - J. M., pasażerka samochodu V. (...). Postępowanie w sprawie zostało umorzono z powodu śmierci sprawcy. Samochód sprawcy zdarzenia w chwili wypadku ubezpieczony był w ramach ubezpieczenia OC u pozwanego.

Bezpośrednio z miejsca zdarzenia powódka została przewieziona do Szpitala (...) w G., skąd jeszcze tego samego dnia przewieziono ją na Oddział Intensywnej Terapii Wojewódzkiego Szpitala (...) w O., a następnie w dniu 08.02.2007 r., na Oddział (...)Urazowy tego szpitala, gdzie przebywała do dnia 06.04.2007 r. Następnie powódka do 17 maja 2007 roku przebywała na Oddziale Rehabilitacyjnym (...) Centrum (...) w W.. W dniu 28.05.2007 r. powódka ponownie trafiła na Oddział (...)Urazowy Wojewódzkiego Szpitala (...) w O. gdzie stwierdzono dodatkowo uszkodzenie nerwu kulszowego prawego z nakładającym się na to uszkodzenie ciężkim uszkodzeniem prawego nerwu strzałkowego. W dniu 09.08.2007 r. powódka została poddana rehabilitacji na Oddziale Rehabilitacyjnym Wojewódzkiego Szpitala (...) dla Dzieci w Ameryce, gdzie przebywała do dnia 09.09.2007 r. i gdzie przeszła naukę zakładania protezy na kikut nogi lewej oraz pionizację na stole pionizacyjnym. Z uwagi na objawy podrażnienia jamy otrzewnej z wymiotami i stanem podgorączkowym, bezpośrednio z Oddziału Rehabilitacyjnego powódka została przewieziona na Oddział (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w O., gdzie przebywała do dnia 15.09.2007r. i gdzie w dniu przyjęcia poddana została operacji uwolnienia zrostów jelitowych. Powódka ponownie przewieziona została na Oddział Rehabilitacyjny Wojewódzkiego Szpitala (...) dla Dzieci w Ameryce, gdzie kontynuowała naukę zakładania protezy i pionizację na stole pionizacyjnym oraz terapię psychologiczną do dnia 23.10.2007 r. W dniu 06.11.2007 r. powódka trafiła na Oddział Urazowo-Ortopedyczny Dziecięcy O.-Rehabilitacyjnego Szpitala (...) w P., gdzie przeprowadzono operację wydłużenia ścięgna A.. Kontynuacja leczenia na tym Oddziale nastąpiła w dniach 10.01.2008 r. do 05.02.2008 r. Podczas pobytu przeprowadzono u powódki operacyjne leczenie usunięcia blachy z głowy kości udowej prawej, plastykę aparatu wyprostnego stawu kolanowego prawego oraz plastykę kikuta uda lewego. Ponowna rehabilitacja powódki odbyła się na Oddziale Rehabilitacyjnym Wojewódzkiego Szpitala (...) dla Dzieci w Ameryce w okresie 28.02.2008 r. do 10.04.2008 r. W dniu 29.10.2008 r. z powodu silnych dolegliwości bólowych powódka była hospitalizowana na Oddziale (...) Ogólnej Centrum Medycznego ZOZ (...) Sp. z o.o. w O., gdzie stwierdzono kamicę pęcherzyka żółciowego i zakwalifikowano do planowanego zabiegu operacyjnego, który przeprowadzono podczas kolejnej hospitalizacji w dniu 08.12.2008 r. Kolejna rehabilitacja szpitalna powódki odbyła się w dwóch turach w okresach 24.01 - 27.02.2009 r. i 19.03 -09.04.2009 r. z uwagi na konieczność wymiany leja protezy. Kolejne wizyty szpitalne powódki oraz jej hospitalizacje wiązały się z dolegliwościami jelitowymi i związane były

z przebytymi operacjami jamy brzusznej, splenectomią i cholecystectomią oraz powstałymi zrostami jelitowymi. Leczenie powypadkowe kontynuowała powódka również w warunkach ambulatoryjnych w Poradni Chirurgicznej.

Pełnomocnik powódki zgłosił szkodę pozwanemu pismem z dnia 17 kwietnia 2007 roku. W wyniku postępowania likwidacyjnego strony zawarły ugodę, w której uzgodniły wysokość roszczenia z tytułu zadośćuczynienia na kwotę 350.000 zł. Pismem z dnia 06 kwietnia 2010 roku pozwany zawiadomił pełnomocnika powódki o przyznaniu na jej rzecz renty z tytułu utraconych widoków powodzenia w przyszłości w wysokości 486,50 zł miesięcznie za okres od 2 października 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku oraz w wysokości 480,10 zł miesięcznie za okres od 1 stycznia 2010 roku. Pismem z dnia 16 marca 2012 roku pozwany zawiadomił pełnomocnika powódki o wstrzymaniu wypłaty przyznanej wcześniej renty z dniem 1 grudnia 2011 roku. Mimo późniejszej korespondencji stanowisko pozwanego nie uległo zmianie.

W wyniku wypadku drogowego z dnia 15.01.2007 r. powódka doznała następujących obrażeń ciała: urazu wielonarządowego, na jaki złożyły się: uraz czaszkowo-mózgowy z ogniskami stłuczenia tkanki mózgowej w obu półkulach mózdzku, w płacie potylicznym prawym i ciemieniowym prawym, złamanie łuku kręgu C1, stłuczenie klatki piersiowej, uraz jamy brzusznej z krwawieniem do jamy otrzewnej, stłuczenie nadnercza prawego, nerki prawej, wątroby, pęknięcie śledziony, mnogie obrażenia kończyn dolnych. W przebiegu masywnych wielomiejscowych obrażeń ciała doszło do rozwinięcia się wstrząsu krwotocznego i wstrząsu urazowego; amputacja pourazowa kończyny dolnej lewej na wysokości 1/3 uda; wielomiejscowe złamania kości udowej i kości podudzia prawego z uszkodzeniem pęczka naczyniowego (zespół niedokrwienny V.) i wtórną stopą końską prawą; wielomiejscowe pęknięcia śledziony z krwawieniem do jamy brzusznej - stan po usunięciu śledziony (splenektomii).

W przebiegu ciężkich zmian pourazowych w jamie brzusznej oraz po przebytej splenectomii doszło do powstania zrostów wewnątrzotrzewnowych jakie spowodowały objawy mechanicznej niedrożności jelit, co wymagały operacyjnego uwolnienia zrostów.

Powyższe obrażenia spowodowały trwałe uszczerbek na zdrowiu powódki. Wysokość procentową uszczerbku biegli opiniujący w sprawie określili na 100%.

Ustalając wpływ doznanych przez powódkę obrażeń na jej życie opiniujący w sprawie biegli wyjaśnili, iż powódka uległa wypadkowi w wieku 16 lat, co ograniczyło jej możliwość swobodnego wyboru zawodu oraz zdobycia kwalifikacji zgodnie z predyspozycjami (np. wykształcenia wyższego na dowolnie obranym kierunku). W związku z niepełnosprawnością powódka jest też w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy - ma i będzie miała ona trudności z wykonywaniem pracy zarobkowej w warunkach otwartego rynku pracy. Z racji obecnych niekorzystnych uwarunkowań na rynku pracy chronionej powódka ma niewielkie szanse na zatrudnienie.

Biegli wskazali przy tym, iż nie przewidują ujawnienia się lub pojawienia innych niż dotychczas znane skutki wypadku z dnia 15.01.2007 r. Z uwagi na młody wiek powódki nie byli w stanie określić precyzyjnie progresji zmian w zakresie kończyn dolnych. Wyjaśnili, iż z reguły u osób amputowanych po wielu latach od amputacji występują dolegliwości bólowe w zakresie kręgosłupa lędźwiowego i stawu biodrowego po stronie przeciwnej, co jest związane z miejscowymi przeciążeniami tych odcinków ciała. Z uwagi na przebyty zespół niedokrwienny prawej kończyny dolnej wspomniane dolegliwości będą u powódki bardziej nasilone i zapewne wystąpią wcześniej. Czas ich wystąpienia wynosić będzie około 15-20 lat.

Biegli jednoznacznie orzekli, iż powódka nie ma szans na całkowity powrót do zdrowia wskazując, iż amputacje kończyn są u ludzi nieodwracalne. Nieodwracalne są też następstwa długotrwałego niedokrwienia kończyny dolnej (stopa końska) oraz usunięcie śledziony. Ponadto wynikające z dokumentacji medycznej nawracające dolegliwości w postaci „podniedrożności jelit” mogą mieć charakter stały i mogą ulec zaostrzeniu z kliniczną manifestacją objawów ostrej niedrożności mechanicznej jelit wymagającej interwencji operacyjnej.

Odnosząc się zaś do możliwości podjęcia przez J. M. zatrudnienia biegli wskazali, iż teoretycznie istnieje możliwość podjęcia „jakiegokolwiek” pracy, niemniej jednak musiałaby to być praca o charakterze umysłowym i wykonywana

z przewagą pozycji siedzącej. Aktualny stan kliniczny powódki nie pozwala na wykonywanie prac wymagających sprawności i siły fizycznej. Dopuszczalną, w ocenie opiniujących, pracą dla powódki byłaby praca w niepełnym wymiarze czasu pracy, w warunkach domowych i związana np. z obsługą komputera.

Biegli wyjaśnili, iż proteza kończyny dolnej, jak każde inne urządzenie mechaniczne, wymaga okresowego serwisowania. Elementem najszybciej zużywającym się jest lej protezy, co wynika ze stałego kontaktu z ciałem pacjenta. Przy protezie udowej elementami zużywającymi się są przegub kolanowy oraz część stopowa protezy. Najbardziej wytrzymałą mechanicznie częścią protezy jest pylon.

Przebyta przez powódkę splenectomia pourazowa nie wymaga stosowania diety. Usunięcie pęcherzyka żółciowego nie miało związku z przebyłym urazem komunikacyjnym, wynikało z przyczyn chorobowych - kamicy pęcherzyka żółciowego. Natomiast nawracające epizody „podniedożności jelit” w przebiegu zrostów wewnątrztrzewnowych wymagają stosowania diety lekkostrawnej.

W ocenie biegłych powódka przez okres około 1 roku od wypadku wymagała stałej opieki osób trzecich. Zakres opieki dotyczył zwykłych czynności dnia codziennego, takich jak: ubieranie się, przygotowanie posiłków, utrzymanie higieny ciała, chodzenie z pomocą kul łokciowych w miejscu pobytu oraz wychodzenie poza miejsce zamieszkania. Natomiast powódka mogła zjeść przygotowane posiłki i załatwić potrzeby fizjologiczne samodzielnie. Zakres czasowy potrzebnej pomocy biegli określili na około 4-6 godzin w pierwszym półroczu po wypadku oraz 1-4 godziny dziennie w kolejnych 6 miesiącach.

Po upływie około roku od wypadku powódka stała się samodzielną w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego. Obecnie potrzebuje jedynie wsparcia innej osoby przy dłuższych podróżach, zwłaszcza związanych z korzystaniem ze środków komunikacji publicznej, przenoszeniu cięższych rzeczy np. zakupów, walizek.

W dniu wypadku powódka miała niespełna 16 lat. Uczyła się w trzeciej klasie gimnazjum. Miała sprecyzowane plany na przyszłość – chciała kontynuować naukę w studium pielęgniarstwa w G. i kształcić się w zawodzie pielęgniarki.

W trakcie rehabilitacji ukończyła gimnazjum.

W 2009 roku, po zakończeniu leczenia, podjęła naukę w Liceum dla Dorosłych w O., które ukończyła 27 kwietnia 2012 roku.

Przed wypadkiem powódka była osobą pogodną, zaś po wypadku wymagała (i nadal wymaga) stałej opieki i pomocy w czynnościach dnia codziennego. Obecnie opiekuje się nią matka.

J. M. po ukończeniu szkoły średniej podejmowała próby znalezienia zatrudnienia – złożyła dokumenty w firmie (...), gdzie, z uwagi na niepełnosprawność, nie została przyjęta. Starła się również o zatrudnienie za pośrednictwem Urzędu Pracy (na stanowisku konsultantki mammografii) - nie została zatrudniona z uwagi na zbyt dużą ilość kandydatów.

Orzeczeniem z dnia 12 listopada 2007 roku J. M. została uznana za osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym – na stałe. Lekarze orzecznicy ZUS stwierdzili u niej całkowitą niezdolność do pracy - do 31 grudnia 2015 roku.

J. M. jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy w O. jako osoba poszukująca pracy od 7 stycznia 2013 roku.

Jedynym źródłem utrzymania powódki jest renta socjalna przyznana przez ZUS w wysokości 84 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2015 roku jej wysokość wynosi 643,02 zł.

Powódka brała udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w O.. Dnia 10 grudnia 2014 roku ukończyła kurs z zakresu języka angielskiego na poziomie A2, zdając egzamin z wynikiem 86 %, a w dniach od 20 sierpnia do 8 listopada 2014 roku wzięła udział w szkoleniu z zakresu (...).

Po wypadku u powódki, oprócz dolegliwości fizycznych, występują problemy z pamięcią i koncentracją.

J. M. posiada protezę nogi, niemniej jednak poruszając się na niej musi wspomagać się kulami (korzysta z niej 2-3 razy w tygodniu przez 3-4 godziny). Koszt protezy pokrył ubezpieczyciel.

Stosuje dietę lekkostrawną. Nie zażywa odżywek i suplementów diety pomimo wskazań.

Powódka stara się być w miarę możliwości samodzielna. Samotnie wychowuje 4-letnią córkę. W domu większość czynności codziennych wykonuje sama, korzysta z pomocy osób trzecich (głównie matki) podczas wyjść z domu. Matka robi jej zakupy i załatwia sprawy w urzędach, przychodzi do powódki codziennie, świadcząc swoją pomoc przez około 2 godziny.

Powódka do tej pory przeszła w sumie 19 operacji. Ostatnią operację miała około 3 lata temu. Stale przyjmuję leki. Nie czuje zimna w nogach. Rok temu miała ostatnią rehabilitację kręgosłupa, aktualnie czeka na termin kolejnej.

Oprócz renty socjalnej powódka otrzymuje 150 zł zasiłku i 80 zł zasiłku rodzinnego. Czynsz za mieszkanie wynosi 370 zł, 175 zł miesięcznie wynoszą opłaty za prąd, 150 zł - za gaz, za telewizję i internet - 110 zł. Po dokonaniu wszystkich opłat zostaje jej na życie (łącznie z przyznanymi na rzecz córki alimentami) około 600 zł. (...) wspiera ją matka – około 200 zł miesięcznie. Powódka kilkanaście razy w miesiącu korzysta z taksówek. Nie zatrudnia opiekunki do dziecka. Aktualnie zajmowane przez nią mieszkanie znajduje się na pierwszym piętrze budynku. Jest wyremontowane, ale nie jest dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódki w świetle art. 444 § 2 k.c. zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten zważył, że na skutek wypadku powódka stała się osobą całkowicie niezdolną do pracy. Z chwilą ukończenia pełnoletniości i ukończenia nauki (a zatem z momentem uzyskania hipotetycznej zdolności do podjęcia pracy zarobkowej) powódka, na skutek wypadku, została pozbawiona możliwości uzyskania zarobków i innych korzyści, które mogłaby osiągnąć, gdyby nie doznała uszkodzenia ciała. W momencie wypadku powódka była uczennicą gimnazjum i miała skonkretyzowane plany na przyszłość. Wysoce prawdopodobnym jest zatem, iż w sytuacji gdyby do wypadku nie doszło, ukończyłaby szkołę pielęgniarstwa i znalazła zatrudnienie w wybranym przez siebie zawodzie. Uraz, jakiego doznała na skutek zdarzenia skutecznie jej te plany pokrzyżował, pozbawiając nie tylko marzeń, co przede wszystkim widoków na przyszłość. Wysoce prawdopodobna, a wręcz granicząca z pewnością jest bowiem hipoteza, że osoba całkowicie niezdolna do pracy nie będzie miała, w realiach obecnego rynku pracy, żadnych możliwości zarobkowych.

W ocenie Sądu I instancji, powódka udowodniła, iż pomimo orzeczonej całkowitej niezdolności do pracy czyni starania w podjęciu zatrudnienia. W tym celu zarejestrowała się w Urzędzie Pracy jako osoba poszukująca pracy. Pomimo trudności z koncentracją, ukończyła szkołę średnią oraz brała udział w kursach i szkoleniach doszkalających, składała podania o pracę. Starania te jednak nie pozwoliły na jej znalezienie jakiegokolwiek pracy.

Zdaniem Sądu Rejonowego, również wysokość zgłoszonego roszczenia nie budzi wątpliwości i nie może być uznana za nadmierną. Wysokość renty określona została jako różnica między najniższym miesięcznym wynagrodzeniem a rentą socjalną uzyskiwaną przez powódkę. Tak sprecyzowane żądanie jest w pełni uzasadnione.

W tych warunkach Sąd Rejonowy przyjął, że przy zachowaniu całkowitej zdolności do pracy powódka J. M. prawdopodobnie podjęłaby pracę zarobkową, a jej dochody z tego tytułu byłyby nie mniejsze niż minimalne miesięczne wynagrodzenie i mało prawdopodobne jest to, że gdyby nie urazy doznane na skutek wypadku, pozostawałaby osoba bezrobotną.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powyższy wyrok częściowo zaskarżył pozwany (...) S.A. w S., zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie prawa materialnego:

a) art. 444 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż odpowiednią rentą wyrównawczą będą kwoty odpowiednio wskazane w punkcie I-II wyroku wraz z ustaleniem jak w pkt III wyroku i nieprawidłowe wnioskowanie, że jest mało prawdopodobne że gdyby nie urazy doznane na skutek wypadku powódka pozostawałaby osobą bezrobotną, podczas gdy pomimo doznanego urazu powódka ukończyła szkołę i zgodnie z opinią biegłych mogłaby wykonywać pracę o charakterze umysłowym z przewagą pozycji siedzącej w niepełnym wymiarze czasu pracy, jednocześnie Sąd pominął okoliczność, że niekorzystne uwarunkowania na rynku pracy istnieją nie tylko w odniesieniu do rynku pracy chronionej, ale do rynku pracy w ogóle przy uwzględnieniu najwyższej stopy bezrobocia w województwie (...), zatem nie sposób uznać by wyłącznie konsekwencje urazu stanowiły o ograniczonej możliwości wykonywania pracy przez powódkę, ale na sytuację powódki w znacznej części wpływ ma niekorzystna sytuacja na rynku pracy w ogóle, która jest najtrudniejsza w województwie (...), za co odpowiedzialności nie ponosi pozwana,

2) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

a) art. 233 k.p.c., poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz jego dowolną ocenę sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego polegającą na:

- uznaniu, że jest mało prawdopodobne że gdyby nie urazy doznane na skutek wypadku powódka pozostawałaby osobą bezrobotną, podczas gdy Sąd pominął okoliczność, że niekorzystne uwarunkowania na rynku pracy istnieją nie tylko w odniesieniu do rynku pracy chronionej, ale do rynku pracy w ogóle przy uwzględnieniu najwyższej stopy bezrobocia w województwie (...), zatem nie sposób uznać by wyłącznie konsekwencje urazu stanowiły o ograniczonej możliwości wykonywania pracy przez powódkę, ale na jej sytuację w znacznej części wpływ ma niekorzystna sytuacja na rynku pracy w ogóle, która jest najtrudniejsza w województwie (...), co zwiększa prawdopodobieństwo, że z ogólnym wykształceniem powódki bez doświadczenia zawodowego miałaby ona problem ze znalezieniem pracy również jako osoba pełnosprawna,
- pominięciu okoliczności, że zgodnie z opinią biegłych powódka mogłaby wykonywać pracę o charakterze umysłowym z przewagą pozycji siedzącej w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na względzie powyższe apelujący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 321,57 zł tytułem comiesięcznej renty wyrównawczej, płatnej z góry do 10-go dnia każdego miesiąca, poczynając od 1 listopada 2015 roku, wraz z ustawowymi odsetkami,

II. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez oddalenie powództwa co do renty wyrównawczej za okres od 1 grudnia 2011 r. do 31 października 2015 r. ponad kwotę 13.862,89 zł tj. w zakresie kwoty 13.862,79 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 1) 4.558,55 zł od dnia 23 maja 2013 roku do dnia zapłaty,
- 2) 292,07 zł od 11 maja 2013 roku do dnia zapłaty,
- 3) 292,07 zł od 11 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 4) 292,07 zł od 11 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,
- 5) 292,07 zł od 11 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 6) 292,07 zł od 11 września 2013 roku do dnia zapłaty,
- 7) 292,07 zł od 11 października 2013 roku do dnia zapłaty,

- 8) 292,07 zł od 11 listopada 2013 roku do dnia zapłaty,
- 9) 292,07 zł od 11 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- 10) 319,98 zł od 11 stycznia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 11) 319,98 zł od 11 lutego 2014 roku do dnia zapłaty,
- 12) 308,85 zł od 11 marca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 13) 308,85 zł od 11 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 14) 308,85 zł od 11 maja 2014 roku do dnia zapłaty,
- 15) 308,85 zł od 11 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 16) 308,85 zł od 11 lipca 2014 roku do dnia zapłaty,
- 17) 308,85 zł od 11 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 18) 308,85 zł od 11 września 2014 roku do dnia zapłaty,
- 19) 308,85 zł od 11 października 2014 roku do dnia zapłaty,
- 20) 308,85 zł od 11 listopada 2014 roku do dnia zapłaty,
- 21) 308,85 zł od 11 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty,
- 22) 333,33 zł od 11 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 23) 333,33 zł od 11 lutego 2015 roku do dnia zapłaty,
- 24) 321,57 zł od 11 marca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 25) 321,57 zł od 11 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 26) 321,57 zł od 11 maja 2015 roku do dnia zapłaty,
- 27) 321,57 zł od 11 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 28) 321,57 zł od 11 lipca 2015 roku do dnia zapłaty,
- 29) 321,57 zł od 11 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty,
- 30) 321,57 zł od 11 września 2015 roku do dnia zapłaty,
- 31) 321,57 zł od 11 października 2015 roku do dnia zapłaty,

III. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie III wyroku i ustalenie, że pozwana (...) S.A. w S. jest zobowiązany do dostosowania wysokości wypłacanej na rzecz powódki J. M. renty wyrównawczej do każdorazowej zmiany wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości pobieranej przez powódkę renty socjalnej i określania jej wysokości jako 1/2 różnicy między wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokością pobieranej przez powódkę renty socjalnej,

IV. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie IV poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu,

V. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie V poprzez obciążanie powódki kosztami sądowymi,

VI. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługiwał na uwzględnienie podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który sprowadzał się do kwestionowania oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy. Sąd Okręgowy ocenił prawidłowość ustalonego przez Sąd I instancji stanu faktycznego wyłącznie w zakresie faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Każdy stan faktyczny może być bowiem oceniany tylko w odniesieniu do określonego przepisu prawa materialnego, który wyznacza zakres koniecznych ustaleń faktycznych, jakie powinny być w sprawie poczynione. Tym samym należy przyjąć, że treść przepisów prawa materialnego ma rozstrzygające znaczenie dla oceny, jakie fakty mają wpływ na treść orzeczenia.

Uwzględniając powyższe, Sąd Okręgowy uznał, iż ustalenia faktyczne przeprowadzone przez Sąd I instancji nie odbiegają w zakresie zgodności z obiektywnym, prawdziwym i rzeczywistym stanem. W szczególności ustalenia te nie tylko korespondują ze zgromadzonym materiałem dowodowym, ale także nie przekraczają wyznaczonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. granic swobodnej oceny dowodów, które wyznaczone są wymogami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. W konsekwencji Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i jako trafnie i prawidłowo ocenione oraz logicznie wywiedzione ze zgromadzonego materiału dowodowego, przyjął za własne.

Należy wskazać, że renta z art. 444 § 2 k.c. ma na celu wyrównanie szkody majątkowej, powstałej wskutek utraty przez poszkodowanego zdolności do pracy, wyrażającej się utratą dochodów z pracy. Świadczenie to jest jednym z elementów systemu zabezpieczeń osób przed skutkami utraty zdolności do pracy. Tworzą je przede wszystkim przepisy prawa ubezpieczeń społecznych, przewidujące prawo do renty z tytułu (całkowitej lub częściowej) niezdolności do pracy (ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748, z późn. zm.). Zgodnie z zadaniami ubezpieczeń społecznych renta ma zapewniać osobom niezdolnym do pracy określone minimum środków utrzymania w przypadkach, gdy w wyniku pozbawienia możliwości samodzielnego zarobkowania i pozyskiwania dochodu, zagrożona jest egzystencja jednostki. Uzyskanie tego świadczenia obwarowane jest jednak ściśle określonymi warunkami, w tym odpowiednim stażem ubezpieczeniowym (okresem odprowadzania składek) pozwalającym na korzystanie z zasobów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tworzonego z pieniędzy wszystkich obywateli.

Renta określona w art. 444 § 2 k.c. ma więc na celu całościowe wyrównanie rzeczywistego, adekwatnego do sytuacji danego poszkodowanego, uszczerbku majątkowego i przez to uzupełnia system rekompensaty utraty zdolności do pracy zarobkowej. Szkoda wyraża się różnicą między potencjalnymi dochodami, jakie poszkodowany przypuszczalnie osiągałby gdyby nie doznał uszkodzenia ciała, a wszelkimi dochodami, jakie może faktycznie osiągać bez zagrożenia stanu zdrowia. Podkreślić należy, że wysokość renty nie jest bezpośrednio zależna od wysokości zarobków osiągniętych przed wypadkiem, ale od ustalenia zarobków jakie poszkodowany mógłby realnie, tj. stosownie do swych kwalifikacji oraz uwarunkowań na rynku pracy, osiągnąć (tak SN w: wyroku z dnia 4 lipca 2002 r., I CKN 837/00, LEX nr 56891 i z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 693/00, LEX nr 55257).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że określając wysokość renty z tytułu utraty widoków powodzenia na przyszłość, w sytuacji, gdy do wypadku doszło, kiedy poszkodowana była osobą małoletnią i nie rozpoczęła jeszcze pracy zarobkowej, należy brać pod uwagę okoliczności, w których się wychowywała i kształciła oraz sytuację rodzinną,

bowiem te czynniki przede wszystkim stymulują rozwój intelektualny, a w dalszym zakresie rzutują na wykształcenie, a co za tym idzie na znalezienie pracy w przyszłości.

Poza sporem pozostaje fakt, że powódka przed wypadkiem była uczennicą szkoły gimnazjalnej i w przyszłości zamierzała pracować jako pielęgniarka. Oznacza to, że posiadała skonkretyzowane plany na przyszłość i realnie do nich podchodziła. Na skutek jednak doznanych obrażeń, powódka została na stałe zaliczona do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności i nieodwracalnie zostały przekreślone jej plany na wykonywanie zawodu pielęgniarki. Stopień obrażeń został oceniony przez biegłych sądowych na 100%. Ponadto orzeczenie lekarza ZUS potwierdza, iż aktualnie powódka jest niezdolna do pracy (do 31 stycznia 2019 r.) i ta całkowita niezdolność pozostaje w związku z wypadkiem z dnia 15 stycznia 2007 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wprawdzie opiniujący w sprawie biegli opowiedzieli się za tym, że istnieje możliwość podjęcia przez powódkę „jakiegokolwiek” pracy o charakterze umysłowym wykonywaną z przewagą w pozycji siedzącej w niepełnym wymiarze czasu pracy w warunkach domowych i związane np. z obsługą komputera, to jednak nie można zapominać, że ma ona trudności z pamięcią i koncentracją, a więc przydatność do wykonywania pracy jest znacznie obniżona.

Jako bezzasadny należy uznać zarzut apelacji, iż z uwagi na wysoki stopień bezrobocia w miejscu zamieszkania powódki, to możliwość uzyskania przez nią pracy i tak byłaby nikła. Argumentacja ta nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym niniejszej sprawy. Zauważyć bowiem należy, że po wypadku powódka ukończyła szkołę średnią i uzyskała wykształcenie średnie. Aktywnie podnosi kwalifikacje i poszukuje pracy, przez co pokazuje swoją determinację i chęć uzyskania zatrudnienia. Nie można też zapominać, że z uwagi na spectrum doznanych przez powódkę obrażeń, miejsce pracy musi być dostosowane do wymagań wynikających z jej niepełnosprawności, a więc powinno być odpowiednio wyposażone stanowisko, a także ułatwiać dojście do budynku, pomieszczeń sanitarnych i korytarzy. W rezultacie realną możliwość podjęcia przez powódkę pracy zależy przede wszystkim od istnienia na rynku pracy miejsc pracy chronionej. Z pewnością tego rodzaju wymagań nie spełnia nie jeden pracodawca. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił lokalny rynek pracy i możliwość uzyskania przez powódkę pracy w kontekście jej umiejętności i predyspozycji. Trudno jest też zarzucać powódce, iż nie wykorzystuje ona swoich realnych możliwości do zarobkowania skoro sytuacja rynkowa nie daje jej takich perspektyw. Brak jest więc podstaw do obarczenia jej częściową odpowiedzialnością za taki stan rzeczy.

Z tych względów należało uznać, że prawidłowo Sąd I instancji przyjął za podstawę do obliczenia renty z tytułu utraty zdolności do pracy pełną kwotę minimalnego wynagrodzenia ustaloną w danym okresie.

Uwzględniając wszystko powyższe, apelację pozwanego uznał Sąd Okręgowy za bezzasadną i stąd też, na podstawie art. 385 k.p.c., orzeczono jak w pkt I wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800). Uwzględniając, że powódka wygrała postępowanie apelacyjne w całości, Sąd Okręgowy uznał za zasadne przyznanie na jej rzecz kwoty 2.400,00 zł stanowiącej koszty zastępstwa procesowego.

SSO Małgorzata Szostak – Szydłowska SSO Cezary Olszewski SSO Aneta Ineza Sztukowska